

Viktor Kupreichik, de man uit Minsk.

Hans Meijer

“Kijk, daar loopt grootmeester Kupreichik!” hoorde ik Bernard Bannink enthousiast zeggen. Ik keek in de richting die Bernard met zijn ogen aanwees en vroeg mij af wie Kupreichik was. Later die dag zag ik, in de speelzaal van het Oberwart Open 2001, Kupreichik opnieuw. Een kleine gedrongen man die een overhemd aan had waarop een grote zwarte inktvlek zichtbaar was. Zijn vulpen lekte. In Oberwart zat er na afloop van het toernooi voor hem niet meer in dan een klein prijsje. Ik betwijfel of het genoeg was voor een nieuw overhemd. Een jaar later zou hij in Moskou de B-groep van het Aeroflot Open 2002 winnen. De geldprijs die daaraan verbonden was bedroeg tienduizend dollar. Dat was meer dan genoeg geld om in Minsk in Wit-Rusland, de stad waar hij vandaan kwam, enkele fraaie moderne overhemden van te kunnen kopen.

Thuis in Zoetermeer zag ik dat Viktor Davidovich Kupreichik in *The Oxford Companion to Chess* (1992) van David Hooper en Kenneth Whyld genoemd wordt. Dat is een prestatie op zich. Hij werd beschouwd als een groot talent en nam acht keer aan het kampioenschap van de USSR deel. Iets dat slechts weinigen hem tot nu toe nadeden. Zijn resultaten waren echter wisselvallig. Dat overkomt talenten met een extreem aanvallende stijl wel vaker. Een van de weinigen die er in slaagde dit lot te ontlopen was Michael Tal en laat het nu tegen Tal zijn dat Kupreichik in Sotsji in 1970 zijn meest bekende aanvalspartij speelde. In *Een kleine stuntelaar, maar ach, wat kon hij schaken* geeft Gert Ligterink in De Volkskrant van 27 mei 2017 deze partij, klik [hier](#).

Tomeloos aanvallen was de kop boven het artikel van Hans Ree over Kupreichik in NRC Handelsblad van 7 juni 2017, klik [hier](#). Zij speelden in 1965 in Groningen voor de eerste keer tegen elkaar (Andrew Whitely en Hans Ree wonnen dit toernooi) en daarna nog een keer in 1981/82 in Hastings (waar Viktor Kupreichik het toernooi op zijn naam schreef). Een leuke anekdote is de volgende. In Hastings zaten de schakers vanwege de extreme kou meestal in de huiskamer van het hotel. Een keer was er een programma op de televisie over een dartwedstrijd waarin men over de geldprijzen sprak die onvergelykbaar veel hoger waren dan de prijzen in het schaaktoernooi. Laszlo Szabo barstte daarop, volgens Hans Ree in *Mijn Schaken* (2010), uit in een jammerklacht: ‘Wat doen we hier eigenlijk nog? Waarom gaan we geen pijltjes gooien?’

Hans Ree (2510) – Viktor Kupreichik (2580), Hastings (03-01-1982). Klik [hier](#).

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Pc3 Pf6 4.e3 e6 5.Pf3 Pbd7 6.Dc2 Ld6 7.b3 0–0 8.Lb2 a6 9.Le2 dxc4 10.bxc4 c5 11.0–0 cxd4 12.exd4 b6 13.a4 Lb7 14.La3 Lxa3 15.Txa3 Tc8 16.Pd2 De7 17.Db2 Dd6 18.Pd1 a5 19.c5 Dc6 20.Pe3 bxc5 21.Lf3 Pd5 22.dxc5 Da6 23.Lxd5 Lxd5 24.Pxd5 exd5 25.Tg3 g6 26.Dd4 Pxc5 27.Dxd5 Tfd8 28.Dg5 Pe6 29.De3 Pd4 30.Th3 Pe2+ 31.Kh1 Txd2 32.Dxd2 Pf4 33.Tc1 Pxb3 34.gxh3 Txc1+ 35.Dxc1 Dd3 36.Dc8+ Kg7 37.Kg2 De4+ 38.Kg3 h5 39.Dc3+ Kg8 40.f4 h4+ 0–1

Tijdens het Oberwart Open 2001 zat het Kupreichik bepaald niet mee. De eerste twee ronden won hij van veel zwakkere tegenstanders maar in de derde ronde werd hij door zijn angstgegner, en latere toernooiwinnaar, Viacheslav Eingorn van het bord afgezet.

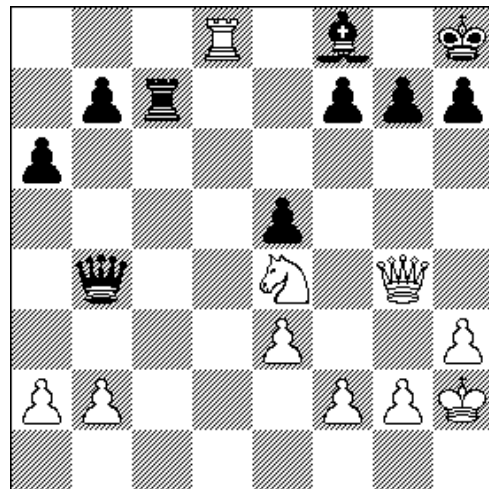
Viacheslav Eingorn (2589) – Viktor Kupreichik (2453), Oberwart Open (09-07-2001). Klik [hier](#).

1.Pf3 d5 2.d4 c6 3.c4 Pf6 4.cxd5 cxd5 5.Pc3 Pc6 6.Lf4 e6 7.e3 Ld6 8.Ld3 Lxf4 9.exf4 Dd6 10.Dd2 a6 11.0–0 b5? 12.Tfe1 0–0 13.Pe5 Ld7 14.Tad1 Tfc8 15.Lb1 g6 16.Pe2 Le8 17.Pg3 Tc7? 18.f5! exf5 19.Lxf5 Td8 20.Lb1 Pd7?? 21.Pf5 gxf5 22.Pxc6 Ta8 23.Pe7 Kh8 24.Dg5 1–0

Kupreichik herstelde zich in de vierde ronde en moest daarna in de vijfde ronde tegen de toen nog titelloze Bernard Bannink uit Zoetermeer aantreden. Het werd bepaald geen walkover.

Bernard Bannink (2246) – Viktor Kupreichik (2453), Oberwart Open (10-07-2001). Klik [hier](#).

1.d4 Pf6 2.Pf3 e6 3.c4 d5 4.Pc3 Lb4 5.Da4 Pc6 6.Pe5 Ld7 7.Pxd7 Pxd7 8.e3 dxc4 9.Lxc4 Pb6 10.Db3 Pxc4 11.Dxc4 Tot zover de theorie. **11...0-0 12.0-0 Te8 13.Ld2 Dh4 14.h3 a6 15.Db3 Tab8 16.Dc2 Tbd8 17.Tad1 Lf8 18.Lc1 Dh5 19.Tfe1 Td7 20.De2 Da5 21.Ld2 e5** Vanaf dit moment gaat het bergafwaarts met zwart. **22.d5 Pb4 23.Dg4 Ted8 24.Pe4 Db6 25.d6** Een fraaie zet die de communicatie tussen de zwarte stukken verstoort. **25...Kh8 26.Lxb4 Dxb4 27.dxc7 Txc7 28.Txd8 Dxe1 29.Kh2 Db4** Zie diagram. **30.Pf6** Wit beschikte over twee voortzettingen die zwart tot

opgave gedwongen zouden hebben namelijk 30.Dh4 en 30.Te8 met de vernietigende dreiging 31.a3. “Je mist wel eens iets in de opwinding!” merkte Bannink laconiek op toen ik hem hier (jaren later) op wees. **30...De7 31.Te8 gxf6** Bannink dacht dat zwart met zijn dame moest spelen. **32.Txe7 Lxe7 33.Dd1** vergezeld van een remiseaanbod dat Kupreichik onmiddellijk aannam.

Zwijgend stond Kupreichik van zijn stoel op en verliet de zaal. Bannink had hem op zijn eigen terrein afgetroefd. Het leven van een schaakprofessional kan hard zijn. Henk Happel gaf in de Haagsche Courant van 9 maart 2002 te kennen dat Bannink in de slotstelling te snel remise gaf. Happel merkte op dat als de stelling openkomt, en dat had wit met Dd5 gevolgd door f4 kunnen bewerkstelligen, wit nog een gooi naar de winst had kunnen doen. Een vesting bouwen lijkt er voor zwart niet in te zitten. Bannink deelde de mening van Happel. In Oberwart was hij tevreden met remise want, zo schreef hij mij, zijn ervaring is dat grootmeesters aalglad zijn.

De zes punten uit negen partijen die Kupreichik in Oberwart scoorde waren goed voor de twintigste plaats. Zes schakers scoorden zeven uit negen: Eingorn, Palac, Ulibin, Cvitan, Zelic en Dobrov. Viacheslav Eingorn had de betere tiebreak van dit zestal en won het toernooi.

Twee andere schakers die aandacht besteedden aan het overlijden van Viktor Davidovich waren Kevin Spraggett met *Viktor Kupreichik (1949-2017), Uncompromising master of attack dies at age 67*, klik [hier](#), en Alex Yermolinsky met *Kupreichik, a chess eulogy*, klik [hier](#). Spraggett noemt Kupreichik een artiest voor wie de queeste naar schoonheid een hogere prioriteit had dan gewone praktische resultaten. De Yerminator analyseert onder meer enkele partijen die hij met Kupreichik gespeeld heeft uit de tijd dat ze allebei nog in de USSR woonden.

Zijn grootste successen boekte Viktor Kupreichik in de jaren tussen 1977 en 1989. Zo won hij Wijk aan Zee (masters) 1977 (voor Paul van der Sterren), Kirovakan 1978 (samen met Rafael Vaganian), Reykjavik 1980 (voor Walter Browne en Tony Miles), Plovdiv 1980 (voor Kiril Georgiev), Hastings 1981 (voor Ulf Andersson), Malmö 1987 (samen met Alexander Beljavsky), Val Maubée 1989 (samen met Alexei Shirov). In 2014 legde hij beslag op de eerste plaats in het wereldkampioenschap 65+ (samen met Anatoly Vaisser, Yuri Balashov en Herman van Riemsdijk). Vijf keer, van 1994 tot en met 2002, vertegenwoordigde hij Wit-Rusland op schaakolympiades. Over zijn leven als schaker moet hij opgemerkt hebben: ‘It was a good game!’